

Hoffnarrens tale: et ID-blikk på Darwinjubileet og evolusjonsteorien

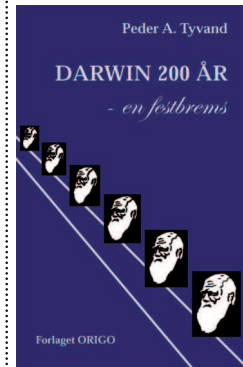
■ Ganske nøyaktig på Darwins 200-årsdag kommer professor Peder Tyvand ved Universitetet for miljø og biovitenskap på Ås ut med en meget darwinisme-kritisk bok.

Han avslutter med å sammenligne seg med hoffnarren som enevoldskongene pleide å holde seg med. Tyvand mener at evolusjonstilhengerne har samme makt som enevoldskongene men ikke forstand nok til engang å holde seg med en hoffnarr. Men han er villig til å ta rollen, sier han.

Svært mange norske fagbiologer er nevnt ved navn, og i de fleste tilfeller fremstår omtalen av oss som et provokasjonsforsøk helt på nivå med en modig hoffnarr. Men jeg tror ikke Tyvand vil lykkes med å få svar fra mange, fordi få vil tro at han egentlig er interessert i dialog. Til det er formen i boka altfor bombastisk og unyansert. Dessuten gir den inntrykk av at forfatteren mangler mye grunnleggende biologisk innsikt og det gjør dialogen tung.

Tyvands evolusjonskritikk kan kokes ned til to forhold, knyttet til henholdsvis mutasjoner/naturlig seleksjon og til algoritmer. Disse to temaene kommer han tilbake til gjennom hele boka. Dessverre for ham og for den videre dialog er han allerede her på feil spor. Tyvand har rett i at evolusjons-

biologi bør være algoritmisk, hvorenn han måtte ha dette fra. I hans bok framkommer dette som et aksiom. Han synes dog ikke være kjent med hvordan evolusjonsbiologer nå bruker genetiske algoritmer både til å forklare evolusjonsprosessen (slik som i læreboka Giske & Jakobsen 2007) og til å forske i den (slik som jeg selv har gjort i min forskning). Hans grunnleggende kritikk av at «darwinismen» ikke er algoritmisk er derfor 10 år for sent ute for norske lærebøker, og omtrent 50 år for sent ute i forhold til forskningsfronten (John Holland). Dermed skjønner jeg at han heller ikke vet hvordan mutasjoner og naturlig seleksjon er en helt sentral del av den genetiske algoritme. Hadde han gjort det, ville han ikke mange ganger gjentatt at mutasjoner skaper kaos og seleksjon tar bort, og dermed kan ingen av dem være konstruktive. Jeg skal ikke gjenta her det jeg har skrevet tidligere i dette heftet. Tyvand legger imidlertid stor vekt på at alle algoritmer må ha to nivåer: et nivå som dekker formål/hensikt og et annet som utfører

DARWIN 200 ÅR – EN FESTBREMS

Peder A. Tyvand 2009

• Forlaget Origo,
Herning, Danmark

operasjonen. Dette er rett når det gjelder kakeoppskrifter, men ikke for evolusjonen. Det sentrale i teoriene om evolusjonen av livets tilblivelse, enten via en RNA-verden eller et autokatalytisk sett, er at molekyler (RNA alene eller flere i et samvirke) evnet å kopiere seg selv, om lag en halv milliard år etter at Jorda ble dannet. Dermed oppsto «kode», uten *hensikt* men med *effekt*: evolusjon av gradvis mer effektive og komplekse koder. Noen hundre millioner år deretter fantes den moderne celle. Som effekt, men tilsynelatende med reproduksjon og overlevelse som *hensikt*. Hvorvidt alt dette har vært observert og ønsket av en guddom vet vi ingen ting om. Men det virker ikke som at det er nødvendig forutsetning.

Utenom disse to temaene bruker Tyvand mye tid på en evolusjonskritikk som egentlig er en biologikritikk. Biologene forteller og forklarer, sier han, men kan ikke forklare hva det er å forklare eller fortelle hva det er å fortelle. Dermed vet vi egentlig ingen ting. Matematikerne og fysikerne, derimot, de kan argumentere og bevise. Og motbevise. Dette bærer mer preg av fysikkarroganse enn evolusjonskritikk. Men han bruker ikke en eneste setning til å kritisere fysikernes bidrag til det evolusjonære verdensbildet.

Tyvand tilhører Origo-bevegelsen (www.origonorge.no). Han er nøye med å skille mellom kreasjonisme og Intelligent Design, og plasserer seg selv i den siste av disse leirene. Forskjellen er at ID-folkene ikke bruker religiøs argumentasjon. Det slår meg dog at selv om argumentasjonen er «rasjonell» så er motivasjonen religiøs. Og jeg tror nok at boka kan fungere overfor en leerskare som ut fra religiøse grunner ønsker å få argumentasjon mot evolusjonsbiologi men som også lar være å lese biologibøker. Og det er derfor at denne boka er nyttig lesning for lærere og andre som vil måtte møte disse med både pedagogisk og faglig innsikt. Siste del av boka inneholder også en gjennomgang av en del sentrale tema for kreasjonister og ID-tilhengere (som musefeller, flageller og irreduserbar kompleksitet), og norske lærere vil ha nytte av å kjenne til disse tekstene.

Jeg tror ikke Tyvand vil vinne en eneste evolusjonstilhenger for sin sak. Hans stil er å tillegge darwinister karrerte oppfatninger og så gyve løs på disse. Men han vil nok kunne befeste noen kreasjonister og ID-folk i sin oppfatning, så sant de ikke leser biologibøker mer grundig enn Tyvand selv har gjort.

Jarl Giske